

Objektno orijentisano programiranje 2

Izuzeci

Uvod

- Za vreme izvršenja aplikacije javljaju se greške različitih nivoa ozbiljnosti
- Kada se metod nekog objekta pozove on može:
  - da otkrije probleme internog stanja objekta
    - nekonzistentne vrednosti polja
  - da otkrije greške na resursima kojima manipuliše
    - problem u fajlu ili na mrežnoj adresi
  - da otkrije da njegov poziv narušava neki protokol
    - čitanje iz zatvorenog fajla
- Dolazi se u priliku da treba praviti kompromis između:
  - korektnosti (proverom na sve moguće greške) i
  - čistote (nezamagljivanjem osnovnog toka kontrole proverom grešaka)
- Izuzeci pružaju elegantan način da se provere greške bez zamagljivanja koda osnovne obrade
- To je mehanizam koji greške signalizira direktno
  - bez flegova i/ili bočnih efekata

Ugovor i implementacija

- Izuzeci koje metod može da signalizira su deo ugovora tog metoda
  - zato je potrebno navesti njihove tipove u zaglavlju metoda
- Listu navedenih izuzetaka koje metod može da signalizira može da:
  - vidi programer
  - proveriti prevodilac
- Izuzetak se:
  - baca kada se otkrije izuzetna situacija
  - hvata i obrađuje u kontekstu u kojem se mogao dogoditi (npr. u kontekstu iz kojeg je pozvan metod koji je bacio izuzetak)
  - prosleđuje pozivajućem bloku ako se ne obradi

Tipovi izuzetaka

- Izuzeci u Javi su isključivo objekti (ne mogu da budu primitivni tipovi)
- Svi tipovi izuzetaka moraju da budu izvedeni iz `Throwable` ili potklasa
  - klasa `Throwable` sadrži nisku koja se koristi da opiše izuzetak
- Korisnički izuzeci u Javi su provereni izuzeci (*checked exceptions*):
  - moraju da se navode u `throws` klauzuli svakog metoda koji ih baca
  - prevodilac proverava da li metod baca samo one izuzetke koje je deklarirao
- Klasa `Exception` se izvodi iz `Throwable` i opisuje proverene izuzetke
- Svi izuzeci koje programer kreira treba da se izvode iz klase `Exception`
  - tako će da budu u kategoriji proverenih izuzetaka
- Problem sa proverenim izuzecima:
  - ako se modifikuje neki metod daleko u lancu poziva da baci novi tip izuzetka
  - a obrada izuzetka je moguća tek negde pri početku lanca
  - moraju da se modifikuju svi metodi u lancu dodavanjem izuzetka u `throws`
- Neprovereni izuzeci:
  - (standardni) izuzeci izvedeni iz klasa `RuntimeException` i `Error`

Razlozi za novi tip izuzetka

- Razlozi za kreiranje novog tipa izuzetka su:
  - dodavanje informacija o podacima koji su doveli do pojave greške (uz nisku opisa)
  - specifični tip izuzetka može da bude specifično uhvaćen i obrađen (izuzeci se hvataju prema njihovom tipu)
- Primer
  - reprezentuje uslov "pokušaj smeštanja elementa u pun bafer"

```
class BaferPun extends Exception {  
    BaferPun(String s) {super(s);}  
    // s upućuje na nisku koja opisuje objekat  
    // čije smeštanje nije uspelo;  
    // može da se dohvati sa getMessage()  
}
```

Naredba throw

- Izuzeci se bacaju naredbom `throw`
- Nije operator kao u jeziku C++
- Parametar naredbe je referenca na objekat izuzetka
- Primer izuzetaka u klasi `Stek`:

```
public void stavi(Object o) throws BaferPun{
    if (sp>=velicina) throw new BaferPun(o.toString());
    niz[sp++]=o;
}
```

Klauzula `throws`

- Programeri treba da znaju za izuzetke koje metod može da baca
  - isto kao što treba da znaju tip rezultata pri očekivanom ponašanju
- U klauzuli `throws`:
  - lista zarezima odvojenih tipova izuzetaka
- Legalno je baciti i izuzetke koji su izvedeni iz izuzetaka navedenih u `throws` klauzuli
  - razlog:
klasa može da se koristi polimorfno gde god se njena natklasa očekuje
- Bacanje nedeklarisanog tipa izuzetka je pogrešno:
  - bilo direktno koristeći `throw` ili indirektno pozivajući drugi metod
  - otkriva prevodilac i javlja grešku

Inicijalizacija i izuzeci

- Konstruktor sme da baca izuzetak
  - pod uslovom da je izuzetak naveden u `throws` klauzuli
- Nestatički inicijalizacioni blok i inicijalizator nestatičkog polja sme da baca izuzetak
  - samo ako svi konstruktori klase deklarišu (u `throws` listi) da ga bacaju
  - pokušaj korišćenja stvorenog objekta izvan `try` bloka – greška u prevodu
- Statički inicijalizatorski blok i inicijalizator statičkog polja ne sme da baci izuzetak
  - nema ko da uhvati izuzetak
  - prevodilac otkriva pokušaj i javlja grešku
- Rešenje za “inicijalizaciju” polja metodom koji baca izuzetak:
  - konstruktor ili inicijalizacioni blok, unutar njih može da se obradi izuzetak
- Rešenje za “inicijalizaciju” statičkih polja:
  - statički blok – unutar njega može da se obradi izuzetak

Obrada izuzetaka

- Java je striktna u forsiranju proverenih izuzetaka
- Ako se pozove metod koji navodi tip izuzetka `E1` u njegovoj `throws` klauzuli – 3 mogućnosti:
  - uhvatiti i potpuno obraditi izuzetak tipa `E1`
  - uhvatiti izuzetak i preslikati ga u tip izuzetaka `E2`
    - dekalrisanjem (u `throws` listi) i bacanjem izuzetka: `throw e2;`
    - uz eventualnu prethodnu (delimičnu) obradu izuzetka tipa `E1`
  - deklarirati izuzetak `E1` u vlastitoj `throws` listi i proslediti izuzetak dalje (na pozivajući nivo)
    - implicitno (automatski), ako ne postoji odgovarajuća `catch` grana
    - eksplicitno, pomoću `throw e1;` naredbe u nekoj `catch` grani (nije dozvoljen oblik naredbe: `throw;`)

try, catch i finally (1)

- Izuzeci se dešavaju u `try` blokovima
- Hvataju se u `catch` blokovima
- U svakom slučaju se izvršava `finally` blok

```
try
    blok
catch (TipIzuzetka1 identifikator)
    blokObradeIzuzetka1
catch (TipIzuzetka2 identifikator)
    blokObradeIzuzetka2
...
finally
    zavrсниBlok
```

try, catch i finally (2)

- Telo `try` naredbe se izvršava
  - dok se ne baci izuzetak
  - ili dok se blok ne završi uspešno
- Ako se u `try` bloku ne baci izuzetak:
  - blok se uspešno završi
- Ako se baci izuzetak:
  - rukovaoci izuzecima (`catch` grane) se ispituju po redu
  - traži se odgovarajuća grana sa parametrom tipa
    - klase bačenog izuzetka
    - natklase bačenog izuzetka
- Java 7 dopušta i obradu više tipova izuzetka u jednoj `catch` grani
  - navode se u listi parametara `catch` grane

try, catch i finally (3)

- Ako se u `try` bloku desi izuzetak
  - kontrola se nepovratno prenosi u neki `catch` blok (ako postoji odgovarajući)
- Ako se iza `try` bloka ne pronađe odgovarajući `catch`
  - izuzetak se propagira spoljašnjem nivou `try`
- Ako se u metodu ne pronađe odgovarajući `catch`
  - izuzetak se propagira pozivajućem metodu
- Kada se `catch` blok završi, ako se iz njega ne baci izuzetak
  - kontrola se prenosi iza `try` bloka (u `finally`, ako postoji)
- Primer

```
public static void main(String [] arg){
    Stek s= new Stek(10);
    try{for (int i = 0; i<11; i++)s.stavi(new Integer(i)); }
    catch (BaferPun e){System.out.println(e); }
}
```

Obrada nadtipova izuzetaka

- Nije dozvoljeno da se rukovalac (hendler) nadtipa izuzetka nalazi ispred rukovaoca podtipa izuzetka
- Primer

```
class NadIzuzetak extends Exception{}
class PodIzuzetak extends NadIzuzetak{}
class LoseHvatanje{
    public void DobarPokusaj(){
        try { throw new PodIzuzetak();
        } catch (NadIzuzetak i) {//...
        } catch (PodIzuzetak i) {/* ! Greska */}
    }
}
```

finally

- Klauzula `finally` se izvršava u svakom slučaju
  - bez obzira na to da li je u `try` bloku izuzetak bačen ili ne
  - ako je bačen, bez obzira da li je obrađen u nekoj `catch` grani ili nije
- Bez `finally` klauzule,
  - blok iza `try-catch` sekvence ne mora da se izvrši ako se baci izuzetak iz `catch` bloka
- Svrha `finally`:
  - sređivanje internog stanja i/ili
  - oslobađanje neobjektnih resursa (kao što su otvorene datoteke)

Primer finally

- Primer:

```
public boolean traziRec(String imeRecnika, String rec)
                        throws GreskaRecnika{
    Recnik recnik=null;
    try {
        recnik = new Recnik(imeRecnika);
        while (!recnik.kraj())
            if (rec.equals(recnik.sledecaRec())) return true;
        return false;
    } finally { if (recnik != null) recnik.zatvori(); }
}
```